

POTEK VLADNE KRIZE V ITALIJI

BO MORU USPELO SESTAVITI NOVO VLADO?

**Na rešitev krize vplivajo izidi državnozbornih volitev - Nenni
jemlje v obrambo Fanfanija - Kakšen naj bo program nove vlade**

Predsednik republike Segni je takorekoč že zaključil posvete z voditelji posameznih parlamentarnih skupin in bo zato prav kmalu uradno znano ime politične osebnosti, kateri bo zaupana naloga, da sestavi novo vlado. Javna tajnost pa je, da bo ta naloga poverjena glavnemu tajniku Kršč. demokracije, poslancu Moru. S tem vladna kriza seveda še ne bo zaključena, temveč bo šele prešla v svojo najtežjo in najbolj kočljivo obdobje.

Naloga, ki čaka poslanca Mora, ni lahka. Res je sicer, da uživa podporo vseh struj svoje stranke in so mu od starih zaveznikov še najbolj naklonjeni socialni demokrati, a ti stranki nimata, kot znano, večine v parlamentu. Za sestavo vlade je torej potrebna pomoč še drugih političnih sil.

Če bi pri zadnjih volitvah Kršč. demokracija ne zabeležila tolikšnega nazadovanja — strankin tajnik je govoril o porazu — in če bi socialisti napredovali, bi rešitev sedanje vladne krize prav gotovo bila mnogo lažja in enostavnejša. Toda volilni izidi so v teh strankah sprožili vrsto vprašanj, ki zdaj nujno vplivajo na potek ter zaključek vladne krize. Prva žrtev volilnega neuspeha je, kot vse kaže, dosedanji ministrski predsednik Fanfani. Proti njegovj kandidaturi za predsednika vlade so se izrekli ne samo demokristjani, temveč tudi socialdemokrati.

V ČEM OBSTAJAJO TEŽAVE

Moro bo po vsej verjetnosti skušal obnoviti tako imenovano sredinsko-levičarsko vlado, sestavljeno iz demokristjanov, socialdemokratov in republikancev, katero bodo v parlamentu posredno ali neposredno podpirali socialisti. Na zunaj bi torej ne smelo biti nobene spremembe v primeri z zadnjo Fanfanijevo vlado. Jasno pa je, da v tako pomembnem vprašanju ni toliko važna oblika, temveč je odločilnega pomena program nove vlade.

Prav tu pa nastane vprašanje, ali se bodo vse štiri prizadete stranke mogle sporazumeti. Vprašanje je zlasti, ali bodo še obveljale tiste glavne programske točke, ki so tvorile osnovo prve sredinsko-levičarske vlade, in ali se vse zavezniške stranke še vedno strinjajo glede načina in časa izvajanja programskih točk.

Na zadnjem zasedanju vsedržavnega sveta Kršč. demokracije poslanec Moro ni v tej zvezi ničesar jasnega povedal, temveč

le splošno poudaril, da mora stranka »izvesti to, za kar se je obvezala«. Pri tem je verjetno mislil na vprašanja, ki so tvorila predmet razprave na znanem strankinem kongresu v Neaplju, ki je dokončno odobril sredinsko-levičarsko smer v notranji politiki Italije.

GLAVNE TOČKE PROGRAMA

Mnogo jasnejši kot Moro pa so prvaki ostalih sredinsko-levičarskih strank. Socialni demokrat Saragat je po obisku pri predsedniku republike Segniju na primer precej obširno in stvarno nakazal program nove vlade. »Ta — je dejal — bi se morala spopasti s socialnimi in strukturnimi problemi države, katere koristi so nerazdružljivo povezane s koristmi delovnega ljudstva.« V tej zvezi je omenil vprašanje šolstva, vprašanje stanovanj za delavce, problem socialnega zavarovanja in vprašanje pokojnin. »Vlada bo morala prepričati — je nadaljeval Saragat — da se plače delavcev zaradi višanja cen ne zmanjšujejo. Zato bo morala braniti kupno moč denarja, pospeševati razvoj gospodarstva, odpraviti brezposelnost in zajamčiti boljše ravnovesje pri razdeljevanju dohodkov med posameznimi sloji ter med posameznimi deželami.« Nova vlada — je zaključil socialdemokratski prvak — mora tudi od-

ločilno poseči v industrializacijo Juga in rešiti vprašanje spolovinarstva z ustanovitvijo malih kmečkih posestev.

V zvezi s programom nove vlade pa je socialistični prvak Nenni izjavil, da predstavljajo njegovo »izhodiščno točko obveznosti, ki niso bile izpolnjene v prejšnji zakonodajni dobi in ki so zadevale zakone o kmetijstvu, urbanistični zakon, ustanovitev avtonomnih dežel in gospodarsko načrtovanje.« Zanimivo je, da je Nenni obenem vzel v obrambo Fanfanija, saj je v tej zvezi izjavil: »Ker se nahajamo v položaju, ko je treba nadaljevati razgovor, ki se je prekinil 8. januarja (tedaj je nastala kriza v vladni koaliciji — op. ured.), smo menili in menimo, da bi najboljši sobesednik bil za nas poslanec Fanfani, kateri za januarsko krizo in za volilne posledice, ki jih je ta kriza povzročila, ni odgovoren.«

Politični opazovalci splošno predvidevajo, da bodo pogajanja za sestavo programa nove vlade težavna. Desničarske in sredinske struje v Kršč. demokraciji, ki niso bile mikdar navdušene za sredinsko-levičarsko politiko, izkoriščajo strankin neuspeh na volitvah v svoje namene in oi najraje videle, da bi se stranka vrnila na svoja stara stališča, se pravi obnovila sredinsko vlado z liberalci.

Gre za eno najhujših vladnih kriz

Obstaja zato možnost, da bodo te struje pritiskale na vodstvo stranke, naj v pogajanjih s socialisti postavlja takšne predloge, da jih ti ne bodo mogli sprejeti. Eden takšnih predlogov bi na primer lahko zadeval ustanovitev samoupravnih dežel. To vprašanje je že povzročilo krizo v prvi sredinsko-levičarski vladi in utegne hudo otežkočiti tudi sestavo nove vlade. Desničarske in tudi druge struje v Kršč. demokraciji odkrito zahtevajo, naj se vprašanje dežel črta z dnevega reda, češ da je nemogoče dopustiti, da se v osrčju države ustanovi več »rdečih republik«. Volilni rezultati so namreč pokazali, da imajo komunisti v nekaterih deželah srednje Italije, kot sta na primer Emilija in Toskana, skoraj absolutno večino, kar bi po vsej verjetnosti dosegli tudi na deželnih volitvah in si tako zagotovili oblast v deželnih vladah.

Težave pa obstajajo tudi v socialistični stranki, kar je prišlo ponovno do izraza na zadnjem zasedanju strankinega vod-

stva. Nennijeva resolucija, ki se zavzema za obnovo sredinsko-levičarske vlade, je bila namreč odobrena le s 44 glasovi večine, medtem ko je kar 35 članov vodstva glasovalo proti, en član pa se je glasovanja vzdržal.

Naravno je, da Nenni s tako pičlo večino ne more delati, kar hoče, temveč mora jemati resno v poštev tudi stališča opozicije, če noče, da se stranka razbije.

V socialistični stranki je čutili vpliv in pritisk komunistov, ki so zlasti po uspehu na zadnjih volitvah razvili po vsej državi živahno politično dejavnost. Komunisti zahtevajo sodelovanje v vladi, češ da brez njih ni danes več mogoče govoriti o nekt resnični socialni in napredni politiki, v državi.

Na pravkar zaključenem zasedanju osrednjega odbora Ital. komunistične stranke je poslanec Ingrao celo zagrozil, da bodo komunisti »pozvali množice na boj pro-

RADIO TRST A

• NEDELJA, 26. maja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Kraljevič in berač« (Mark Twain - Pavel Holeček - Jožko Lukeš), prvi del, igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Zbor »Gojenke Solskih sester« iz Trsta; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Ansambel »Plavj Jadran« in »Veseli pevci«; 17.00 »Roki« (Ranko Marinkovič - Frane Adum - Vinko Beličič), igrajo člani RO; 18.30 Obisk v naši diskoteki: »Antonija Ferluga« (Humbert Mamolo); 21.00 Iz slovenske folklore: »Pojmo, pojmo na božjo pot« (Lelja Rehar); 21.30 Sodobna simfonična glasba.

• PONEDELJEK, 27. maja, ob: 12.00 Iz slovenske folklore: »Pojmo, pojmo na božjo pot« (Lelja Rehar); 18.00 Pianist Freddy Došek — Ivo Kirigin: Variacije (Pesnitev); 18.30 Glasba in glasbeniki v anekdotah (Dušan Pertot) »Hitri in počasni komponisti«; 19.00 Radijska univerza — Maks Sah: Dežela Furlanija - Julijska krajina — »Podnebje, rastlinstvo in živalstvo«; 20.30 Sergej Prokofjev: »Zaljubljen v tri oranže«, opera v štirih dejanjih in desetih slikah.

• TOREK, 28. maja, ob: 12.20 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Iz del dunajskih klasikov — Ludwig van Beethoven: Prometejeva bitja, ouvertura, op. 43, Wolfgang Amadeus Mozart: Koncert št. 3 v G-duru za violino in orkester K. 216; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Slavospev pticam« (prevod A. Rebula, uvod B. Tomažič); 22.00 Misli in nazori.

• SREDA, 29. maja, ob: 12.00 Zgodovinske zanimivosti; 18.30 Jugoslovanski skladatelji — Stanjlo Rajčič: Koncert št. 3 za klavir in orkester. Orkester Beograjske Filharmonije vodi Zivojin Zdravković. Igra pianist Zdenko Marasovič; 19.00 Higiena in zdravje s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Stempihar iz Olševka«, radijska drama (Niko Kuret), igrajo člani RO; 22.00 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja. Rimska filharmonična akademija, pripravil Claudio Casini. »Prvi povojni čas: Recital«.

• ČETRTEK, 30. maja, ob: 12.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Slavospev pticam« (prevod A. Rebula, uvod B. Tomažič); 18.00 Italijanščina po radiju; 19.15 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu (Vilma Kobal); 20.30 Simfonični koncert. Po koncertu — Franc Jeza: »Afriški roman ali kako gledajo črnski pisatelji na belca«.

• PETEK, 31. maja, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Organist Tarcisio Todero — Johann Sebastian Bach: Toccata in fuga v d-molu; Albino Perosa: Adagio espressivo; 18.30 S koncertov »Camerate Musicali Triestine«; 19.00 Radijska univerza — Maks Sah: Dežela Furlanija - Julijska krajina — »Ozemeljska razdelitev«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Antologija Ivana Trinka: »Iz globin njegovega nauka« (Rado Eednarik); 21.15 Koncert operne glasbe. Vodi Demetrij Zebre. Sodelujejo sopranistka Ksenija Vidali-Zebre, tenorist Miro Brajnik in basist Danilo Merlak. Igra orkester Društva glasbenikov operno-simfoničnih orkestror Slovenije.

• SOBOTA, 1. junija, ob: 12.00 Podobe iz narave; 15.30 »Razsvetljeno okno«, drama v treh dejanjih (Alessandro Varaldo - Lelja Rehar), igrajo člani RO; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji o Vesoljnem cerkvenem zboru; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzorik; 20.45 Zbor Slovenske Filharmonije; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Franz Liszt: Mazeppa, simfonična pesnitev št. 6 — Koncert št. 1 v Es-duru za klavir in orkester; 22.35 Folklor z vsega sveta.

TEDENSKI KOLEDARČEK

26. maja, nedelja: Dragica, Filip
27. maja, ponedeljek: Janez, Magdalena
28. maja, torek: Gojko, Avguštin
29. maja, sredo: Majda, Marija Magdalena
30. maja, četrtek: Milica, Ferdinand
31. maja, petek: Angela, Maja
1. maja, sobota: Radovan

Bo Moru uspelo sestaviti novo vlado?

(Nadaljevanje s 1. strani)

ti stališču Kršč. demokracije«, ker noče vzeti na znanje, »preokreta na levo«, izraženega na volitvah 28. aprila. Hkrati je Ingrao poudaril, da nameravajo komunisti navezati čedalje večje stike »s katoliškim svetom in z demokristjansko levico«, da se doseže sporazum o »strukturnih reformah družbe«, ne glede na ideološke razlike.

Poslanec Ingrao je na tem zasedanju omenil odnose s socialisti in pozval Nennija, naj se to vprašanje reši na posebnih razgovorih. V tej zvezi se je zavzel za obnovitev enotnosti obeh delavskih strank. »Ne gre — je pristavil Ingrao — za obnovev frontaštva, temveč za ustanovitev enotnih organizacij in gibanj, različnega značaja ter različne stopnje.«

Že iz tega kratkega pregleda je razvidno, da rešitev sedanje vladne krize ni lahka.

Titova politična potovanja

Jugoslovanski državni predsednik Tito se pripravlja za jesen na živahno politično delavnost. Obiskal bo več južnoameriških držav, med temi Brazilijo, Bolivijo, Čile in Mehiko. Državnikov namen je, utrditi vzajemnost med državami, ki niso ozko povezane z državami obeh velikih blokov. Nagib za to politiko so dale tudi nove razmere v komunističnih državah.

V jugoslovanski javnosti je naletela na velik odpor posebna izjava, katero sta podpisala kitajski predsednik Lin Šao Tsi in severno vietnamski Ho Či Minh. V izjavi, ki je bila podpisana na državnem obisku kitajskega predsednika v Vietnamu, se obtožuje »jugoslovanska revizionistična klika, da je izdala marksizem-leninizem in da sabotira svetovno komunistično gibanje«.

V odgovor na to izjavo sta Tito in njegov namestnik Rankovič v več govori podčrtala, da hočejo kitajski komunisti zopet uvajati krute Stalinove metode. Oni še vedno zagovarjajo stališče svetovne revolucije, kar pa pomeni v današnjih razmerah svetovno vojno in uničenje milijonov ljudi. Smer jugoslovanske zunanje politike pa je sodelovanje na enakopravni podlagi z vsemi državami.

MANJŠINSKI KONGRES V AOSTI

Zveza evropskih etničnih manjšin je imela od 16. do 18. maja 13. letni občni zbor v Aosti. Pod predsedstvom Hansa Schmidta-Axenbüllera, nemškega poslanca v danskem parlamentu, so se zbrali zastopniki petindvajsetih narodnih manjšin iz vse Evrope. Najmočnejše so bili zastopani južnotirolski Nemci, Francozi iz doline Aoste in Bretonci. Zanimiv je bil referat bretonskega zastopnika o »Evropski skupnosti v mnogoterosti narodov«. Za predsednika manjšinske zveze za prihodnji dve leti je bil izvoljen zastopnik danske skupine iz Južnega Šlezvika na Nemškem rektor Svend Johannsen.

Slovenska manjšina iz Italije ni bila zastopana. Med obema vojnoma so pa imeli Slovenci iz Italije vodilna mesta v Zvezi evropskih manjšin.

Gre morda za eno najtežjih političnih kriz v državi in je danes težko predvideti, kako se bo zaključila. Nekateri menijo, da bo Moro sestavil vlado, ki bo imela le prehodni in začasen značaj, ter da se bo politični položaj popolnoma razjasnil šele po kongresu socialistične stranke, ki bo od 18. do 21. julija v Rimu. Na tem kongresu bodo socialisti baje dokončno zavzeli jasno stališče do sredinsko-levičarske vlade in politike ter tudi dokončno opredelili svoje odnose s komunisti.

Če se bo to predvidevanje uresničilo, pa bomo zvedeli po pogajanjih, ki jih bo Moro vodil ob sestavi nove vlade.

NEPRESTANE SLEPARIJE

V teku je še vedno obravnava proti cariniku Mastrelli, ki je osleparil državo za več kot eno milijardo lir, ne da bi bilo 20 inšpekcij odkrilo najmanjši primanjkljaj.

Tej sodni obravnavi, ki dokazuje, da je nekaj gnilega v vsej naši javni upravi, se pridružuje že druga. V Benetkah je prišlo na dan, da so mogle že kaznovane osebe kupiti »čisti« ali »popravljeni« kazenski list za 10 do 50.000 lir. Kdor je plačal več, je dobil s sodnje vse svoje kazenske spise in jih je lahko po mili volji enostavno uničil.

Pri teh sleparijah je imel glavno besedo kanclist na preturi Romolo Petrone. »Klijente« mu je pa zganjal skupaj neki Donadini, lastnik »Lio Bara«. Kupčija s kazenskimi listi je nesla milijone, ker je marikateri slepar plačal stotisoče za uradno potrdilo, da ni ničesar zagrešil.

Pa še ni konca. V Rimu so orožniki aretirali odvjetnika Bartoli-Avvedutija, ki je bil tajnik finančnega ministra Trabucchija. Ni znano, po kakšnih zaslugah so ga postavili za predsednika državnega monopola za prodajo banan, ki je podrejena finančnemu ministrstvu. »Zasluznik« predsednik pa je za desetine milijonov dajal veletrgovcem pod roko trgovinska dovoljenja, obrtnice in podobno. Ko so ga aretirali pri jutranji toaleti, se je čudil, kako si upajo položiti roke nanj, prijatelja in znanca mnogih ministrov.

Prosvetni zbor

Za nedeljo dopoldne je Slovenska prosvetna zveza sklicala v Gorico svoj drugi letni občni zbor. Udeležilo se ga je 64 zastopnikov prosvetnih društev s Tržaškega, Goriškega in iz videmske pokrajine. Prisotni so bili tudi gostje iz Koroške in Slovenije.

Splošni uvodni referat je imel predsednik Ubald Vrabec. Tajnik Vesel je poročal o delovanju društev, katerih je naštel na Tržaškem 16 in na Goriškem 8. V referatih je prišlo tudi do vprašanja enotne slovenske prosvetne organizacije v zamejstvu; ta želja je bila izražena že na prvem občnem zboru. Referent je izjavil, da »na žalost in ne po naši krivdi, ta enotnost ni bila dosežena povsod na terenu, še najmanj pa na vrhu.« Nadalje je še dodal, da se je SPZ »obrnila tudi do katoliške

(Nadaljevanje na 5. strani)

Slava vesoljskemu letalcu

Ameriški major Cooper je prvi letalec v vesoljstvu, ki je svoj polet izvršil po natančno določenem načrtu in času. Njegov pristanek na oceanu se je v petek zakasnil samo za dve minuti. Polet okrog Zemlje je trajal 34 ur in 21 minut s srednjo hitrostjo 28.074 kilometrov na uro. Za vsako obkroženje zemlje je Cooper porabil komaj 88 minut.

Novi ameriški polet okrog Zemlje je imel v prvi vrsti znanstvene namene, inicer v koliko je mogoče z zemeljskega opiralšča voditi vesoljsko letalo in v koliki meri je potrebna prisebnost astronavta, da vodi letalo, če odpovejo elektronske naprave. Preizkusili so tudi, ali bo mogoč polet z dvema vesoljskima ladjama in če bo mogoče, da bi se letali v vesoljstvu srečali in bi bilo možno prekrcavanje iz enega letala na drugo. Kakor kaže, so znanstveniki ugotovili, da bo to mogoče v najbližji bodočnosti.

Pri velikih slovesnostih v Washingtonu na čast majorju Cooperju, je Kennedy ponosno izrazil upanje, da bo prvi človek pristal na Luni že leta 1970, in da bo to Američan. Pot do tja je pa utrl prav Cooper. Predsednik je odlikoval astronavta z najvišjim odlikovanjem, s »svetinjo vesoljstva«. Odlikovanec je bil sprejet z ženo in dvema hčerkama najprej v Beli hiši, nato pa v parlamentu, kar pomeni izredno čast, namenjeno le za najvišje državniške obiske. Včeraj pa se je peljal v veličastnem sprevedu po njujorških ulicah na

Nepotreben spor

Konzorciju za pobiranje trošarine, v katerem so združene občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor, grozi nevarnost, da zgubi enega člana, oziroma da se razbije. Zgoniški občinski svet je namreč prejšnji teden sklenil, da bo občina z 1. januarjem prihodnjega leta izstopila iz konzorcija.

Zgoniški upravitelji se namreč pritožujejo zaradi prevelikih režijskih stroškov, ki jih po statutu konzorcija mora plačevati njih občina. Po dosedanem statutu se upravni izdatki plačujejo na osnovi števila prebivavstva posameznih občin. Zgoniška občina mora tako okrog 30% dohodkov trošarine prispevati za upravne stroške, kar gotovo predstavlja občutno breme. Zato je zgoniška občina predlagala ostalima članicama konzorcija, naj se statut tako spremeni, da se bodo upravni izdatki porazdelili na osnovi dohodkov, ki jih od trošarine imajo posamezne občine. Delež nabrežinske in repentabske občine, ki imata zaradi turistične dejavnosti znatno večje dohodke kot Zgonik, bi se nekoliko zvišal, zgoniška občina pa bi za stroške manj prispevala.

Nabrežinski občinski svet je ta predlog že davno sprejel, toda repentabska občina ga je zavrnila, zaradi česar je zgoniški občinski svet sklenil, naj občina izstopi iz konzorcija.

Zdi se nam, da je ta spor pravzaprav odveč, kajti vsak nepristranski človek mora priznati, da ima Zgonik v tem vprašanju

(Konec na 4. strani)

sprejem in svečano kosilo v mestno hišo.

Pri vseh svojih govorih je major Cooper poudarjal, da mora človekov prodor v vesolje služiti izključno mirovnim namenom in znanstvu. V tem smislu je sestavil tudi molitev, katero je molil in registriral na sedmi krožni poti okoli Zemlje.

—0—

PRESEDNIK IZRAELA

V torek je izraelski parlament izvolil za novega predsednika države pisatelja in časnika Zalmana Chazarja. Dobil je 67 glasov, njegov protikandidat Bernstein 33, 7 glasovnic je bilo praznih.

Novi predsednik pripada delavski stranki Marapaj. Rojen je bil v Rusiji leta 1890. Po prvi svetovni vojni se je naselil v Palestini, kjer je prevzel vodstvo sindikalne zveze in uredništvo njenih listov. V Sovjetski zvezi niso preveč zadovoljni z njegovo izvolitvijo.

Kennedy v Italiji

Po vesteh časopisnega urada ANSA bo prišel ameriški predsednik Kennedy 21. junija na obisk v Italijo. Obisk bo trajal 3 dni in ne bo imel značaj pravega meddržavnega obiska, ki bo šele prihodnje leto.

Kennedy bo imel 21. junija razgovore s predsednikom Segnijem in z vladnimi člani. Naslednji dan je namenjen zasebni avdijenci pri papežu, tretji dan pa obisku v Milanu. Govorilo se je, da bi se Kennedy ta dan sestal tudi s Hruščovom, ki se bo ob istem času mudil na Brionih.

Kratka revolucija

V noči od ponedeljka na torek je izbruhnila v Ankari na Turškem vojaška revolucija. Bivši polkovnik Talat Aydemir je pridobil na svojo stran nekaj častnikov in vojaških kadetov. Uporniki so zasedli za pol ure tudi radijsko oddajno postajo in so pozivali na odpor proti vladi predsednika Gursela. Pol ure nato je pa že uradni radijski napovedovavec obvestil javnost, da je armada na strani vlade in da so pešiči revolucionarjev, zabarikadirani v vojaški šoli, poslali ultimatum. Po kratkem odporu so se revolucionarji udali. Večina njih so že aretirali. Mrtvih pa je 7 vojakov na obeh straneh, ranjenih je 23. Ves odpor je trajal 9 ur. Polkovnik Aydemir, ki je uprizoril podobno revolucijo že pred tremi leti, bo prišel pred vojno sodišče in bo težko odnesel glavo.

FRANCOSKO-GRSKO PRIJATELJSTVO

Francoski predsednik De Gaulle je v nedeljo zaključil štiridnevni obisk v Grčiji. Zadnji dan je bil general De Gaulle navzoč pri velikanskem vojaškem mimohodu v Solunu. Mimo tribun s častnimi gosti je korakalo 60.000 mož. De Gaulle je bil silno razveseljen ob pogledu na strumne grške čete. Pri kosilu v častniškem klubu je izrazil svoje prepričanje, da se bo grška armada borila povsod tam, kjer bo potrebno za Evropo.

V skupni izjavi obeh vlad se podčrtuje misel o obrambni skupnosti Grčije in Francije na Bližnjem vzhodu. Obenem bo Francija nudila Grčiji tudi gospodarsko pomoč.

Potres - skoraj za obletnico

V nedeljo, 19. maja, okoli enajste ure dopoldne se je zemlja v ljubljanski okolici tako močno stresla, da so potresomeri zaznamovali jakost 6 do 7 stopinj na Mercallijevi potresni lestvici. Geologi so ugotovili, da je bil epicenter ali potresno središče okrog Litije. Na tektonski prelomnici med različnimi kameninskimi plastmi so se premaknili ogromni hribinski skladi v globini desetih kilometrov in so povzročili hudo potresno valovanje. Valovi so se širili v smeri proti Domžalam, Gornjemu gradu in proti Ljubljani. Dimniki in strešniki so leteli na ceste in ranili tudi nekaj ljudi. V Ljubljani je nihanje stolpnic povzročilo precej strahu prebivavcem gornjih nadstropij.

Hujša nesreča bi se bila lahko pripetila v ljubljanski Operi. Predstavljali so pravkar opero »Ero z onega sveta« za šolsko mladino, ko so se pojavili prvi potresni sunki. Luč je ugasnila, orkester je umolknil, otroci so pa k sreči mirno obsedeli na svojih sedežih. Menda so mislili, da spada vse to k predstavi. Veliki lesteneč pod stropom je pa še vedno grozeče nihal. Šele takrat so spremljevalci dijakov ukazali, da se je dvorana mirno izpraznila.

Po drugih krajih mesta je pa le bilo nekaj poškodovanih. V bolnišnico so pripeljali 15 oseb, ki so bile težje ranjene.

Ob letošnjem potresu so se stari Ljubljančani spomnili na hudi potres iz leta

1895 na velikonočno nedeljo. Ugotavljali so, da se je letos tresla zemlja skoro prav na obletnico. Takrat so se ljubljanske hiše rušile na dan 14. aprila, letos po 68 letih so stene pokale na dan 19. maja.

Zanimiva okoliščina je tudi ta, da so tudi letos obhajali na veliko nedeljo popoldne zadostilno in prošnjo slovesnost v ljubljanski stolnici. Po velikem potresu 1895, so se Ljubljančani zaobljubili, da bodo obhajali takozvano velikonočno potresno pobožnost. Letos so jo torej tudi. Ljubljanski pomožni škof dr. Pogačnik je v izredno zanimivem govoru orisal tisti strahoviti dan, ko je v zemlji mrmralo in bobnelo in so ljudje bežali iz hiš na prosto. V Trnovem so ljudje več dni spali kar v velikih zeljarskih sodih. Cerkevna stolpa sta se porušila. Močno je bila poškodovana tudi frančiškanska in šentjakobska cerkev. V ljubljanski okolici je bilo na desetine hiš razrušenih. Pobilo je tudi dosti živine, pod ruševinami je našlo naglo smrt tudi precej ljudi. Tedanji ljubljanski škof in poznejši kardinal v Gorici Jakob Missia je napisal vernikom v tolažbo posebno pastirsko pismo. Grozote ljubljanskega pomladnega potresa so pa ostale ljudem še dolgo časa v spominu.

Se bolj jih je pa obudil letošnji potres, ki se je pojavil skoraj za obletnico, čeprav v manjši meri.

Tržaškega

NAGRAJENI KMETOVAVCI

V dvorani tržaške Trgovinske zbornice so v nedeljo podelili nagrade kmetovavcem, ki so se udeležili enoletnega in triletnega natečaja za izboljšanje kmetijske proizvodnje na našem ozemlju. Slovesnosti so se poleg nagrajencev udeležili predstavniki oblastev, med njimi generalni komisar dr. Mazza.

Ob tej priložnosti sta udeležencem spregovorila ravnatelj za kmetijstvo dr. Zatta in kmetijski nadzornik dr. Perco. Ta je zlasti nakazal smernice, po katerih naj se razvija kmetijstvo na Tržaškem. Omenil je živinorejo in vinogradništvo ter zlasti cvetličarstvo in vrtnarstvo, ki imata zaradi neposredne bližine dobrega in velikega tržišča, kot je Trst, možnost, da se ugodno razvijata.

Natečajev se je skupno udeležilo 19 kmetovavcev. Od udeležencev enoletnega natečaja so bili nagrajeni: Franc Kodrič, vrtnar iz Stare istrske ulice (200 tisoč lir); Ivan Regent, cvetličar iz Devinščine (150 tisoč); Just Barič, vrtnar iz ul. Costalunga (150 tisoč); Valentin Švab, vrtnar iz ul. Costalunga (100 tisoč); Primo Pellegrini, cvetličar iz ul. Boveto (100 tisoč); Roman Kobec iz ul. Scarlicchio (75 tisoč); Hermenegild Olenič, iz Bazoviške ulice (75 tisoč); Edda Sinigaglia iz ul. Romagna (50 tisoč) in Ivan Vrtovec iz ul. Campanelle (50 tisoč).

Od udeležencev triletnega natečaja pa so bili nagrajeni: Orlando Rosario iz Sv. Jerneja (300 tisoč lir); Giulia Chiricco iz Sv. Jerneja (200 tisoč) ter Giovanni Parovel iz miljske občine (100 tisoč).

Nagrajencem iskreno čestitamo.

Nabrežina:

OBČINSKI PRORACUN ODOBREN

Na ponedeljkovi redni seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta se je zaključila razprava o proračunu za tekoče leto. Z večino glasov je bil sprejet osnutek proračuna, ki ga je sestavil odbor in ki izkazuje 92 milijonov 253 tisoč lir rednih in izrednih dohodkov ter 139 milijonov 326 tisoč lir izdatkov. Primanjkljaj znaša 47 milijonov 73 tisoč lir.

V primeri z lanskim proračunom se predvideva skoraj 10 milijonov več dohodkov. Gre v glavnem za davke na industrijsko in trgovinsko dejavnost, ki se bodo predvidoma povečali od 13 na 20 milijonov lir. V zadnjem poslovnem letu je bil izvršen pregled družinskega davka, pri čemer je bilo črtanih iz seznama davkoplačevalcev okrog 150 oseb, ki imajo minimalne dohodke, medtem ko se je večjemu številu imovitejših davkoplačevalcev primerno zvišal družinski davek. Od občinskih davkov bo občina imela skupno nad 35 milijonov dohodkov.

Pomembno postavko pri dohodkih predstavlja trošarina, od katere bo občina imela skupno okrog 30 milijonov dohodkov.

Od izdatkov je treba v prvi vrsti omeniti plače in prispevke za občinske službenice, kar predstavlja letos za upravo še posebno breme, ker so se vse plače povi-

šale. Ta postavka se je tako povečala za okrog 15 milijonov v primeri z lanskim letom.

Za šolstvo bo občina potrošila približno 30 odstotkov celotnega proračuna, večji odstotek pa pojde za javna dela, zdravstvo in druge dejavnosti. Odbornik D. Legiša, ki je poročal o proračunu namesto zaradi bolezni odsotnega odbornika Terčona, je med drugim poudaril, da proračun kljub primanjkljaju kaže znaten napredek, zaradi česar obstaja upravičeno upanje, da bodo bodoči proračuni še boljši.

Sesljan:

NOV OTROŠKI VRTEC

Slovenski starši iz Sesljana in Vižovelj so z zadovoljstvom vzeli na znanje vest, da je občinski svet v ponedeljek sklenil, ustanoviti slovenski otroški vrtec v Sesljanu. S tem je bila izpolnjena želja, ki so jo mnogi starši izrazili že pred več leti.

Občinska uprava je načelno sklenila, da se vrtec odpre prihodnje šolsko leto, in sicer v poslopju sedanje slovenske osnovne šole. Med letošnjimi šolskimi počitnicami bo uprava v omenjenem poslopju pripravila potrebne prostore.

Prepričani smo, da bodo starši pravočasno in polnoštevilno vpisali svoje otroke v novi vrtec.

Občinski svet je na zadnji seji sprejel nadaljnji važen sklep v korist Sesljana in ostalega turističnega predela občine. Novoustanovljenemu krajevemu uradu za turizem je nakazal 1 milijon lir letnega prispevka. Odbor te turistične ustanove je imel pred kratkim prvo sejo, na kateri je v glavnem vzel na znanje poročilo predsednika Lenarduzziya o bodočem delovnem programu. Od domačinov sestavljajo odbor hotelirja Vilko Metlikovec in Carlo Castelleggio ter dr. Mirko Legiša. Ostali člani so Tržačani, oziroma osebe, ki so se šele pred nekaj leti naselile v naših krajih.

Zgonik:

OBČINSKI PRORACUN IN JAVNA DELA

V soboto prejšnjega tedna je občinski svet na redni seji odobril letošnji proračun. Ta izkazuje 10 milijonov 826 tisoč lir dohodkov in 34 milijonov 875 tisoč izdatkov, tako da znaša primanjkljaj 24 milijonov 49 tisoč lir.

Župan je na tej seji tudi poročal o javnih delih, ki so bila izvršena v razdobju

1960-62, in sicer s sredstvi iz gospodarskih načrtov. Na razpolago je bilo skupno 20 milijonov lir, ki so jih takole potrošili: 9 milijonov za ureditev občinskih cest, 6 milijonov za ureditev otroškega vrtca v Gabrovcu, 3 milijoni za razširitev vodovodnega omrežja, ostala vsota pa je šla za druga dela.

Z gospodarskim načrtom 1962-63 je bilo občini nakazanih 8 milijonov, s katerimi nameravajo izvršiti tale dela: popraviti občinska poslopja (5 milijonov in pol), razširiti vodovodno omrežje (1 milijon) in popraviti nekatere občinske ceste (poldruhi milijon).

NEPOTREBEN SPOR

(Nadaljevanje s 3. strani)

prav. Zato menimo, da bi odgovorni ljudje na Repentabru morali odobriti spremembo statuta, tako kot je naredila Nabrežina. Zadeva se lahko reši, saj skupne koristi zahtevajo, da se konzorcij ohrani, ne pa da se razbije in da ta dejavnost preide v roke kakšnemu zasebnemu podjetju.

Beneška Slovenija

ŠLENART

Na eni zadnjih sej je občinski svet sklenil ustanoviti konzorcij med občinami Šlenart, Džeka, Srednje in Grmek. Namesto občinske zveze naj bi bilo sodelovanje za ustanovitev nove skupne srednje šole po novih ministrskih odredbah. Ena sama teh občin nima ne zadostnega števila prebivalstva ne dovolj sredstev, da bi sama zgradila šolsko poslopje. Kje bo nova šola stala, je pa še vprašanje.

Občinski može so govorili tudi o telefonski napeljati med Hlasto in Grobljami. Občina bi prevzela polovico stroškov, ki bi znašali 840 tisoč lir.

Nadalje je županstvo sklenilo, da bo pozvalo vse lastnike hiš, ki so s pročelji obrnjene na glavno cesto, naj stene prebelijo in polepšajo, da ne bo kraj naredil slabega vtisa na turiste. Zadnje čase jih prihaja tudi k nam vedno več.

ČANEbola

Prehitra vožnja z avtomobilom je v ponedeljek ponoči zahtevala mrtodane tri smrtne žrtve. Po cesti iz Fojde v Čanebolo so se peljali trije mladi ljudje v avtu. Vozil je 18-letni mehanik Fioritto iz Fojde, v avtu sta pa še sedela 16-letna šivlja Ivanka Subiac in njen bratranec Franko Subiac iz Čanebole. Na nekem ovinku je ušlo krmilo vozaču iz rok in avto je tresčil v precej globoko strugo potoka Breg (Grivo). Vse tri osebe so se precej hudo poškodovale. Moglo bi se pa bilo prigraditi na tistem ovinku še kaj dosti hujšega.

PLATISCE

Zalostne posledice podivjanega značaja trpko okuša ena izmed naših sosednjih družin. Petinpetdesetletni gospodar Filipič je večkrat grozil svoji ženi Heleni in družini ter je slabo ravnal z njimi. Na dan prvega maja je pa kar izbruhnulo iz njega. Zeleno in otroke je izgnal iz hiše in jim zaklenil vrata.

Filipičevo surovo ravnanje z domačimi je prišlo na ušesa orožnikom. Pet mož po-

Dr. VRTOVEC JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/1.

Vogal Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

STEVERJAN

Za obisk naših briških gričev in za razvoj turizma je nastalo letos kar veliko zanimanje. »Cesta češenj in vina«, nobena nova, ampak kar naša stara po Grojni ali čez Oslavje, naj bi prinesla kar mano z nebes. Bog daj, da bi bilo tako.

Te dni beremo po ogljih in deblih lepake o vinski šagri, ki bo 3 dni ob koncu tega tedna na baronovem vrtu. Lepaki so tiskani samo v italijanščini. Zato se zdi, da večina domačinov nima nič opravka pri tej razstavi vin. Upamo, da bodo vsaj tisti, ki bodo dali briško vino na pipo, pokazali domačo in pristno kapljico, da bo ta vinski-turistična proslava zares kori tila briškim pridelkom.

Poleg te razstave oziroma turistične prireditve na baronovem vrtu, pa pripravljajo domači fantje in možje svoj gospodarski in zabavno kulturni praznik, ki bo gotovo povabil v goste vse naše bližnje rojake. Pristni domači praznik bo julija meseca na Bukovju. Poseben odbor je že na delu, da bo spored pester in bogat. Poleg

- Kanalska dolina

stave je prišlo pred njegovo hišo, ker so vedeli, kakšen je. On je res nameril proti njim puško in grozil, da bo ustrelil prvega, ki prestopi prag. Po dolgem prigovarjanju in ko so se pripravili že za pravi boj, je Filipiču zlezlo srce v hlače. Odpeljali so ga v zapore, kjer bo odgovarjal za dolgo vrsto prestopkov, zlasti za oborožen odpor proti orožnikom in finančnim stražnikom.

ZABNICE

Po Kanalski dolini je skoraj ves prejšnji teden prevladovalo slabo vreme. Pred leti so se v mesecu maju že pojavljali prvi tuji gostje. Letos pa prihajajo večje družbe iz Avstrije in od drugod le ob nedeljah. Tudi po rebrih sosednih hribov leže še velike zaplate snega.

Na Sv. Višarjah še ni nič kaj vabljivo. Po osoncem je še precej snega. Letos pa le imamo že sedaj vsako nedeljo ob desetih sveto mašo v Marijinem svetišču; včasih tudi med tednom. Svetišče bo pa odprto šele prihodnji mesec.

Medtem bo tudi žičnica bolj urejena in popravljena. Cerkvono oskrbnitvo bo moralo tudi poskrbeti, da bodo mogli verniki vseh treh narodnosti opraviti svoje verske dolžnosti v svojem jeziku. Novi žabniški župnik, ki obvlada tudi slovenščino in nemščino, bo gotovo razumel to potrebo in upravičeno željo, v kolikor ima besedo pri upravi svetišča.

Naši gostilničarji in sploh vsa turistična podjetja pričakujejo letos precejšnje število tujcev. Nekoliko bodo pripomogle k povečanju turizma tudi izboljšane prometne proge. Na glavni cesti ob Beli navzdol so še vedno v teku popravila in urejanje preostrih ovinkov, zlasti v soteskah od Kluz dalje. Na železniški progi tudi popravljajo. Zato se pa zadnje tedne odvija železniški promet počasi in z zamudami, ker morajo vlaki zelo zmanjšati brzino na nevarnih mestih. Vedno bolj se kaže potreba po dvojnih tračnicah na tej važni mednarodni progi.

vinke in sadne razstave bomo videli tudi umetniške proizvode našega domačina; poslušali bomo našo pesem in končno bo poskrbljeno tudi za zabavo.

Ob tej priliki bodo gotovo prišli tudi meščani v stik z našim pri tnm domačim ljudstvom, ne pa samo s kako folklorno skupino.

SOVODNJE

Zadnje dneve je vremenski preobrat zopet presenetil naše kmetovavce. Dež je sicer še kar prav prišel, veter je pa le preveč nagajal. Upamo, da se bo po »mrzlih svetnikih« vreme ustalilo. Nove skrbi pa povzroča koloradski hrošč. Dolgotrajna zima je uničila marsikaj, ličinkam tega škodljivca pa ni prišla do živega. Kemična sredstva tudi niso dosti pomagala.

Kmetijsko nadzorništvo v Gorici razdeljuje že nekaj let različne kemične spojine za pobijanje koloradskega hrošča. Lani se je pa strup izkazal le kot »Blažev žegen«. Kmetje z njim škropijo, a brezuspešno. Nabaviti so si morali po trgovinah učinkovitejših sredstev, da so rešili že tako od suše pičli pridelek krompirja.

Upamo, da bodo letos razdeljevali škropiva, ki bodo zares učinkovita, da ne bo brezpotrebne dela in jeze.

ZA RAZVOJ TURIZMA

Goriški pokrajinski odbor za turizem je izdal lično knjižico z navedbo vseh športnih, kulturnih in folklorističnih prireditev, ki so na sporedu v poletnih mesecih v Gorici, Tržiču, Gradiški in Gradežu.

V Gorici bomo imeli 12 takih prireditev, ki so namenjene v prvi vrsti turistom in obiskovavcem naših krajev. Omenimo samo najvažnejše: 5. junija bodo kolesarji, ki se udeležujejo »dirke po Italiji« dospeli v Gorico; 23. junija bo odprta mednarodna pasja razstava; od 15. julija do 15. avgusta bodo gostovale na Gradu dramske družbe. Sledile bodo kotalkarske tekme, proslava zasedbe Gorice, v septembru matografske tekme. Ob koncu septembra pa kolesarske tekme v Števerjanu in kinematografske tekme. Ob koncu septembra, po trgatvi, bo v Krminu praznik grozdja.

Že omenjena knjižica z razporedom prireditev prinaša tudi pregleden zemljevid naše pokrajine z oznako cestnih razdalj med posameznimi kraji.

TRG POD STREHO

Menda sta minili že dve leti, odkar se govori o potrebi strehe nad zelenjadnim trgom na debelo. Enkrat niso našli potrebnih fondov v občinski blagajni, drugič so se križali različni načrti in želje, kakšno bode ostrešje nad trgom. Prejšnji teden se je pa vendarle opazilo, da misli občina zares nekaj ukreniti. Delavci so že začeli kopati jame za železne opornike, ki bodo nosili valovito pločevinasto streho.

Dela bodo končana morda že v jeseni, toda pokrit ne bo še celoten prostor med skladišči zelenjave in sadja. Za ureditev sodobnega trga na debelo bo še marsikaj potreba storiti. Prav Gorica bi ga morala imeti, ker je že po svoji naravi središče poljedelske okolice.

Iz Goriške

BLOK NA BLANČAH

Obmejni prehod na koncu ulice sv. Gabrijela in čez železniško progo na Blančah je že dolgo časa pobožna želja meščanov na tej in na oni strani meje. Saj je prav po tej cesti, ki se nadaljuje v Erjavčevi, najbolj priročen dohod v mesto. Tista žica čez cesto je tudi na mah močno oškodovala vse trgovine od severne postaje do Gosposke ulice. Zato so prav trgovci, katerih v tej mestni četrti ni prav malo, že lani zbrali nad 50 podpisov, da bi se odprl Gabrijelski blok. Goriška občina je na predlog že pristala, trgovinska zbornica tudi, po enem letu je pa vsa zadeva zaspala. Trgovci in prodajavci tega severnega mestnega okraja pravijo, da bodo spet nastopili, da se ustrezne njihovi potrebni želji. Če ne bo šlo drugače, grozi jo, da bodo zaprli trgovine.

GANLJIVA POBOŽNOST

V nedeljo so pri maši na Travniku pristopili k prvemu svetemu obhajilu malčki iz slovenskih osnovnih šol. Za to slovesnost se je v okrašeni cerkvi zbralo veliko število slovenskih vernikov, ki so prisostvovali ganljivi pobožnosti in govoru travniškega gospoda kaplana. Na koro je prav ubrano prepeval otroški zbor, katerega le poredkoma slišimo. Po obredih v cerkvi so bili prvoobhajanci povabljeni v župniščno dvorano k prijetnemu zajtrku. Starši izražajo globoko hvaležnost gospodu katehetu in gospodičnam učiteljicam iz šolskega doma, ki so se tako potrudile za njih otroke.

DIJASKE TEKME

V soboto popoldne so bile na športnem igrišču na Malih Rojcah športne tekme iz lahke atletike. Tekem v pokrajinskem merilu so se udeležile dijakinje goriških višjih srednjih šol. Deževno vreme je zelo oviralo navdušene tekmovavke, ki so pa kljub blatnim tlem na igrišču dosegle še precej lepe uspehe.

V skoku v višino je odnesla zmago dijakinja slovenske srednje šole Aleksandra Devetak. Danes so pa bile športne tekme med dijaki goriških srednješolskih zavodov.

PROSVETNI ZBOR

(Nadaljevanje z 2 strani)

prosvetne organizacije, vendar smo nalteli na odgovor, izrečen v precej ostri obliki, da z nami nimajo nič skupnega.

Kot nepristranski opazovavci res težko razumemo kako naj bi se dve ali tri prosvetne organizacije, od katerih stoji vsaka na svojem svetovnonazornem temelju, spojili v eno. Tu gre pač za bistveno pojmovanje, kaj je prosvetno delo; razen če gre zgolj za zabavno-športne prireditve.

Pri debati, ki je bila tu pa tam precej ostra, so govorniki ugotavljali pomanjkljivosti in slabo delovanje nekaterih društev ter vodilnih oseb. Na koncu zborovanja je bil izvoljen nov odbor, kateremu ponovno načeluje Ubald Vrabec, tajnik pa je novinar Gorazd Vesel.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Dirka v smrt

Vsako soboto in nedeljo kosi smrt na naših cestah, ki iz tržaških predmestij prepregajo naš Kras in obalni pas. Skoro ne mine teden, da bi ne brali o dveh, treh mrtvih mladeničih, ki so se ubili z motornimi kolesi na cesti, in njihova imena kažejo, da so Slovenci. To so mladeniči iz naših kraških in obalnih vasi, pa tudi iz tržaških predmestij. Ni pretirano, če rečemo, da daje največ žrtev teh nesmiselnih cestnih nesreč prav slovenska okolica Trsta. Verjetno nihče ne vodi statistike o tem, toda mirno bi lahko trdili, da je takih mladih tržaških Slovencev, ki so postali v zadnjih desetih letih žrtve svoje strasti do brezumnega dirjanja z motornimi vozili, že na stotine in stotine. Če bi bili postavili povsod znamenje, kjer se je kdo ubil, kot so delali nekdanj, bi bile vse naše ceste obrobljene s takimi znamenji; na vsakih nekaj desetih metrov bi stal križ...

Ponekod svojci zares še postavijo tak krščanski spomin na nesrečno smrt mladega človeka, največkrat pa sledovi nesreče kmalu izginejo in po cesti mimo spet divjajo drugi mladi ljudje in dirjajo v smrt, ki jih čaka morda že za bližnjim ovinkom, sto metrov dalje. Ne vemo, kaj si mislijo, kadar berejo o nesrečni smrti na cesti tega ali onega svojega sovrstnika, morda sovaščana ali tovariša na delu, morda celo prijatelja ali sorodnika. Toda očitno je, da jih to ne pretrese in ne vpliva nanje. Ob prvi priložnosti sami spet pritisnejo na uplinjač in se z blazno hitrostjo zapode po cesti, prehitevajoč avtomobile, rezajoč ovinke sklonjeni čisto na eno stran, uživajoč nad rjojenjem svojega motorja kakor poklicni dirkači na mednarodnih tekmah in brez vsake druge misli v glavi...

Koliko je danes po naših vaseh na Tržaškem in tudi na Goriškem očetov in mater, sestra in nevest, ki žalujejo za svojimi mladimi mrtvimi. Zdi se, kot da bi kuga kosila med mladeniči ali kot da bi vojna zahtevala svoje žrtve. Toda take žrtve bi bile nujne in zato razumljive in opravičljive, te, ki jih danes daje naše prebivalstvo, pa so popolnoma nesmiselne, absurdne, da ne rečemo bedaste. Za nekaj minut uživanja hitrosti je mlad človek pripravljen žrtvovati svoje življenje in uničiti vse upe svojih staršev, svoje neveste; ne pomisli, da bo morda s tem obsodil svoje starše poleg žalosti tudi na bedo na stara leta, zlasti če je edini sin, kar je na žalost le prevečkrat primer.

SLOVENSKA PRIREDITEV V KANADI

Slovenski izseljenci v Torontu v Kanadi so priredili za soboto, 18. maja, in za nedeljo, 19. maja velik koncert slovenskih harmonikarskih šol v omenjenem mestu. To sta harmonikarska šola Marije Pomagaj in Foysova harmonikarska šola. Dirigirala sta Kazimir Foys in Tone Zrnec. Spored je bil zelo obširen in je vseboval nastop orkestra, solistov, duete, nastop pevskega zbora slovenske šole Marije Pomagaj, nastop fantovskega pevskega zbora, nastop folklorne skupine Nagelj in Rajanje šolske mladine v koreografiji Soršaka in Santeja.

Koncert je vzbudil veliko zanimanje v krogih slovenskih izseljencev v Torontu in v drugih bližnjih kanadskih mestih. Prvi nastop je bil v soboto zvečer, v nedeljo pa so ga ponovili. Zanimivo je, da je na njem nastopila skoraj samo mladina. Dirigent Kazimir Foys že 20 let vzgaja mlade glasbenike v igranju harmonike. Lani je dobila njegova bivša učenka Yvone Reed svetovno prvenstvo v igranju harmonike v Pragi na tamkajšnjem festivalu. Tudi dirigent Tone Zrnec se že dolgo ukvarja s tem instrumentom. Nastopilo je skupno 33 harmonikarjev v orkestru, dueto in solo, poleg tega pa še pevski zbor slovenske šole Marije Pomagaj, dve rajalni skupini iste šole in slovenska folklorna skupina Mladinskega kluba. S petjem v duetu sta nastopila pevca Stojko in Horvat.

Dne 7. julija pa bodo imeli kanadski Slovenci jubilejno proslavo 1100-letnice sv. Cirila in Metoda. Proslava bo na prostem v slovenskem letovišču.

Ti mladi ljudje se spremene v hipu, ko sedejo na svoje vozilo, v avtomate, ki prenehajo misliti. Njihovi možgani utripajo le še v ritmu njihovega motorja. Vsa vitalnost in nagon ugasneta v njih, prepuste se le še slepemu uživanju drvenja, kot pijanec, ki ne zmora več volje, da bi se vzdržal alkohola, čeprav ve, da ga bo zastrupil in uničil.

Jasno pa je, da se da tudi strast dirkanja z motornimi vozili premagati s pametjo in voljo, kot vsaka druga strast. To je odvisno od mladeničev samih, vsaj delno pa tudi od tistih, ki so odgovorni za vzgojo in duhovno vodstvo naše mladine. Tu ne pomagajo samo opomini. Ze od mladih nog bi morali vzgajati našo mladino k temu, da bi čutila večjo odgovornost do drugih, do svojega naroda, pa tudi do samega sebe. Zdi se nam, da je vzrok tem brezumnim dirkam v smrt, temu nesmiselnemu umiranju naših fantov na cestah v prvi vrsti nevezgosten mladostni ljudi, ki ne obvladajo problemov modernega življenja — in eden izmed teh problemov je tudi motorizacija.

Kot vse, kar prinaša moderna tehnika, je lahko tudi motorno vozilo človeku v korist ali škodo. Namen motornega vozila je koristiti človeku, ker mu prihrani na času in mu omogoča tako delo v bolj oddaljenem kraju, da mu več prostega časa in več možnosti za razvedrilo, s čimer mu lahko olepša življenje. Toda mlad človek, ki ne vidi tega pravega pomena motornega vozila, ampak mu daje neko absolutno vrednost in ga pojmuje samo kot simbol modernosti ter sredstvo za uživanje hitrosti, razkriva s tem samo svojo primitivnost spriči zahtev modernega življenja in svojo moralno šibkost ter neodgovornost do sebe in do drugih, katere s svojim divjanjem po cestah tudi spravlja v nevarnost.

N.

Nagrajeni filmi v Cannesu

Na filmskem festivalu v Cannesu, ki se je zaključil včeraj, je dobil prvo nagrado — »zlati palm« — italijanski film »Gattopardo«, ki ga je posnel režiser Visconti po slovitom romanu Tomasi di Lampedusa. Kot najboljša igralka je bila nagrajena Marina Vlady za svojo izvrstno igravo v italijanskem filmu »Matica« (»L'ape regina«). Za najboljšo moško vlogo pa je dobil nagrado Richard Harris v angleškem filmu »The sporting life« (»Športno življenje«).

Posebni nagradi sta dobila japonski film »Ha-

rakiri« in češkoslovaški film »Nekoč je živel maček«. Nagrado Mednarodnega katoliškega filmskega urada OCIC je prejel italijanski film »Zarobenca« (»I fidanzati«), ki ga je režiral Ermanno Olmi. V filmu je dokazal, da ni nujno, da bi moral človekovo čustveno življenje podleči sovražnemu okolju in težkim delovnim pogojem, ampak se lahko še poglobi in oplemeniti v težavah. Jugoslovanski kratkometražni film »Moj stan« (»Moje stanovanje«), je dobil posebno nagrado razsodišča, ki je presojalo take filme, medtem ko so glavno nagrado — »Zlati palm« — podelili dvema filmoma: švicarskemu »A fleur d'eau« in francoskemu »Le haricot«.

Za letošnji filmski festival v Cannesu je bilo značilno, da so predvajali na njem skoro samo mračne, pesimistične filme. Kot je bil nekdanj sloviti »happy end« filmska moda, tako je zdaj moda, da se mora vsak film nujno končati s smrtjo enega ali celo vseh glavnih junakov. V začetku festivala so nekateri še šteli »filmske mrliče«, a potem jih je bilo že kar preveč in so se jim začeli računati mešati.

IZ DELOVANJA DRUŠTVA SLOVENSKIH IZOBRAZENECV

Društvo slovenskih izobražencev, ki je bilo ustanovljeno v začetku leta v Trstu in združuje intelektualcev krščanskega svetovnega nazora, kaže organizacijsko še kar precej živahnost. Priredilo je v svojem zbirališču v ulici Donizetti 3 (Slovenski kulturni klub) dvojje predavanje, nekaj predavanj pa je bilo tudi po skupni maši vsako prvo nedeljo v mesecu v stranski kapeli jezuitske cerkve v ulici del Ronco.

V torek, 14. maja, je predaval v dvorani v ulici Donizetti g. Karel Bajc o »Človeku na pragu vesoljstva«. Zbralo se je precej poslušavcev, čeprav bi seveda lahko pritegnila taka aktualna predavanja še mnogo več izobražencev, zlasti mladih. Predavanje je bilo tem aktualnejše, ker bi bil moral ravno tisti dan poleteti na obkroževanje Zemlje ameriški astronaut Gordon. Zato so seveda vzbujala predavateljeva izvanjanja veliko zanimanje, kar je pokazala tudi debata.

Prvo nedeljo v tem mesecu, pa je po maši v jezuitski kapeli bilo zanimivo predavanje o perečem problemu padanja rojstev pri Slovencih. Tudi to predavanje je vzbudilo živahno debato. Sklenjeno je bilo, da bi morali ob vsaki priložnosti poudarjati ta problem, ki izpodjeda življenjsko moč in ograja obstoj slovenskega naroda. Če bo mogoče, bo društvo izdalo o tem tudi knjižico, v kateri naj bi ta problem osvetlili vsak s svoje strani: zdravnik, duhovnik in sociolog.

Na vnebohod, 23. t. m., pa je priredilo Društvo slovenskih izobražencev avtobusni izlet na Staro goro v Furlaniji. Udeležilo se ga je nad 20 članov oziroma njihovih domačih. Obiskali so tudi Trinkov grob v Trčmunu.

Arheološke raziskave v Abesiniji

Arheološke raziskave v Abesiniji so privedle zadnji čas do pomembnih odkritij, zlasti na severu. V Axumu so našli na grobove iz dobe pred proglasitvijo tega mesta za prestolnico prvega abesinskega cesarstva. V bližini mesta so našli na razvaline cerkva iz prvih stoletij krščanske dobe. Našli so kipe, napise, kovance in drugo, kar pomaga osvetliti tisto daljno preteklost tamkajšnjih krajev.

Zgodovina Abesinije se začne za arheologe okrog petega stoletja pred Kristusom. Najstarejši kulturni spomeniki, ki so jih našli v severni Abesiniji, imajo južno-arabski značaj, po čemer so arheologi prvotno sklepali, da so dobili Abesinci svojo kulturo z drugega brega Rdečega morja. Na osnovi na novo odkrite arheološke dokumentacije pa je zmogala hipoteza, da so najstarejši kulturni spomeniki, najdeni v Abesiniji, bolj abesinski kot južno-arabski. Dejstvo pa je, da je vladal okrog leta 500 pred Kristusom močan kulturni promet med obema obalama Rdečega morja. Vendar so kulturni predmeti z obeh obal iz tistega časa med seboj toliko različni, da potrjujejo domnevo, da je imela abesinska kultura že takrat lasten značaj. Najpomembnejše kulturne spomenike so odkrili v abesinskih mestih Addis Salamo, v Tigraiu, v Melazu in v Haultiju. V tem zadnjem okraju so našli lep kip človeka na prestolu,

ki se lahko po lepoti meri z drugimi najlepšimi deli iz starega Orienta. Arheološka izkopavanja so v teku tudi v Matari, v bližini eritrejske meje. Tam odkrivajo spomenike iz dobe Axumitov, po katerih sklepajo o razširjenosti abesinske kulture na Tigrajski planoti.

Arheološki institut v Addis Abebi ima v načrtu še obsežne arheološke raziskave na severu in jugovzhodu Abesinije, zlasti pa okrog kraja Dire Daua. Mislijo namreč, da bodo tam našli dragocene dokaze o življenju v afriški prazgodovinski dobi.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Grafica« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29.477

GOSPODARSTVO

Pomen rastlinskih hormonov

Znanstvo se vedno bolj pogloblja v tajne življenjskih pojavov in skuša odkriti gibalne, ki te pojave povzročajo. Kakor hitro je to ugotovljeno, pa znanstveniki skušajo ta gibalna osvojiti, da lahko te pojave potem po lastni volji usmerjajo.

Pred desetletji so nekateri znanstveniki dobili iz človeške seči dve snovi, ki so jih imenovali »auxina« in »eteroauxina«. Ugotovili so, da ti snovi pospešujeta rast rastlin enako kot podobne snovi, ki so jih že dobili iz rastlin. Snovi so bile zanimive ter predvsem koristne. Polastila se ju je industrija, ki ju je začela umetno izdelovati. Tako so nastali prvi umetni hormoni, se pravi snovi, ki jih rastline vsrkajo, zaradi česar potem pokažejo značilne pojave. Danes je že na stotine raznih umetnih hormonov, a v kmetijstvu, predvsem v vrtnarstvu, cvetličarstvu in sadjarstvu, jih uporabljamo zlasti v naslednje namene:

a) Za razmnoževanje rastlin s ključi, potaknjenci, na katerih poseben hormon pospešuje razvoj korenin. Tako lahko razmnožujemo drevesa, grmičevje in trave. Seveda, če ima rastlina vrojeno lastnost, da se vkoreníči, bo pod vplivom hormona prej pognala večje in močnejše korenine. Ta hormon potrebuje predvsem cvetličarstvo, a tudi vinogradništvo.

b) S hormoni zatiramo plevela.

c) S posebnimi hormoni preprečujemo odpadanje zarojenih, pa tudi zorečih plodov, kar je zelo važno, ker navadno odpadajo plodovi, ki še niso trgovsko dozoreli.

Tem hormonom primešajo večkrat druge snovi, ki povzročijo, da imajo plodovi zaželeno barvo.

č) Že 25 let je star hormon, ki povzroča in pospešuje razvoj sadu brez opravitve (oploditve) cveta. To je posebno dragoceno v rastlinjakih, kjer na primer cvet paradiznikov ne more biti oplojen, posebej še, če hočemo vzgojiti plodove brez semen.

e) S hormoni pospešujemo, a tudi zadržujemo cvetenje.

f) S hormoni pospešujemo izkalitev semen.

g) S hormoni lahko razredčimo cvete na sadnem drevju.

h) S hormoni ohranimo več časa sveže rezane cvetlice v vazah.

i) S hormoni zadržujemo klitje krompirja v shrambah.

j) S hormoni pospešujemo razvoj korenin pri presajanju rastlin, dosežemo ugodnejše uspehe pri cepljenju itd.

Hormoni v trgovini

V Italiji je v prodaji mnogo desetih hormonov. Vsako kolikor toliko važno podjetje, ki se peča s kmetijskimi predmeti, ima že svoj hormon ali pa tudi več. Tako imajo svoje hormone Montecatini, Rumianca, Sipcam, Sariaf, Siapa, Solplant in druge firme. V prodaji je tudi mnogo inozemskih hormonov, posebno nemških in ameriških.

Hormoni so sorazmerno zelo drage snovi in cena enega kg presega večkrat tudi 8.000 lir. Dobra lastnost je, da ni potreb-

nih velikih količin in se hormoni večinoma uporabljajo v zelo razredčenih mešanica: tako se razredči vsak cm³ nemškega hormona »Wuchsstoff 66 f« s 5 litri vode, kar je toliko kot eden na 5 tisoč.

Rastlinski hormoni na splošno niso strupeni snovi, a kljub temu je pozornost vedno na mestu, kadar jih uporabljamo. Uporaba je vedno večja, ker nam hormoni deloma prihranijo delovno silo (uničevanje plevela!), deloma pa večajo inboljšajo pridelke. Marsikje so že zavzeli važno mesto v kmetijski tehniki.

—0—

Selekcija prašičev

S slanino in prašičjo mastjo sploh je skoraj v vsej Zapadni Evropi enako: Ljudje je ne marajo, bolj ljubijo rastlinsko mast, to so olja. Prašiče redijo danes predvsem zaradi mesa in v to smer gre tudi vsa selekcija, vsa vzgoja novih rodov, posebno v Italiji in v Franciji.

Žuželke - sovražnik in služabnik človeka

Žuželke in mrčes so dolgo časa veljali za sovražnika človeka. V resnici tudi poznajo prirodoslovci okoli 6000 vrst škodljivih mrčesa. Spomnimo se le na goste roje kobilic, ki so po Evropi v srednjem veku, v Afriki pa še danes obgrizli zelenje po obširnih pokrajinah, da ni ostalo niti klice več.

V bližini New Yorka je še lani gomazelo čez železniške proge toliko gosenic, da so se vlaki ustavili. Tam okrog velike noči je po glavni cesti iz Gorice v Steverjan lezlo prek asfalta na stotine krastač, ki so resno ovirale kolesarje in motoriste. Spomnimo se, koliko milijard škode povzroča vsako leto koloradski hrošč; letos tudi prav resno grozi krompirju in vrtnini.

Žuželke prenašajo tudi kužne bolezni. Neka vrsta rdečega skarabeja na vzhodu je nosilec kužnih bacilov; ti tudi spadajo v mrčes nižje vrste. Muha tse-tse v Afriki povzroča spalno bolezen, veliki komar anofeles pa malarijo. Žuželke, mrčes, bakterije in bacili imajo zelo trdo življenje. Žive v večnem snegu na Himalaji in v vrelih s temperaturo do 50 stopinj. Ličinke mrčesa so našli celo na propelerjih letal, ko so pristala po dolgih vožnjah.

Škodljivi mrčes je začel že prav resno ogražati človeško življenje na zemlji. Šele proti koncu prejšnjega stoletja se je človek postavil resno v bran proti nevarnosti teh malih živalskih organizmov. V Ameriki se je to zgodilo leta 1865, ko je koloradski hrošč grozil, da bo uničil vse krompirjeve nasade. S kemičnimi sredstvi so ga tam delno uničili. V drugi svetovni vojni ga je pa človeška zloba prinesla v Evropo. Umetna sredstva so se za pokončevanje škodljivcev dobro obnesla, izkazala so se pa kot dvorezen nož. Poleg mrčesa so zastrupila tudi rastline.

Uveljavljata se vedno bolj samo dve pasmi prašičev, in sicer angleška »Large White« (široka bela) in danska »Landrace«. Glavno merilo za selekcijo je število seskov in koliko parov reber imajo živali. Glede števila seskov so rejci zelo strogi in izločijo od reje vse samce in samice, ki imajo manj kot 14 seskov. Tako število seskov kot reber je važno za dolgost prašičjega trupa: čim več, tem bolje. Reber mora imeti prašič za rejo vsaj 13 parov, a rejci so si postavili za nalogo, da bodo širili prašičje rodove, ki bodo imeli 16 parov reber.

Belgijsko vinogradništvo v krizi

Konkurenca znotraj SET-a (Skupnega evropskega tržišča) bo uničila belgijsko vinogradništvo. Do tega zaključka so prišli belgijski vinogradniki. Od 38.000 malih vinogradov okoli glavnega mesta Bruxelles jih je 7.000 že spremenjenih v zelenjadne vrtove. Predvidevajo, da bo v kratkem doživelo enako usodo nadaljnjih 20.000 vinogradov. Mogoče pa bodo rešili krizo s prispevkom 5 belgijskih frankov za vsak pridelani kg grozdja za vino (belg. frank = 12.50 lir). Kriza belgijskega vinogradništva pa ne bo izzvala tragedij, ker Belgija ni vinorodna dežela.

Izkazalo se je, da so celo čebele prenašale okužen med s paše, koder so potrošili »amitrol«. Kemičalijske so okužile tudi reke in potoke, koder so vivali vanje kemična sredstva za pokončevanje prenašalcev malarije; v tistih vodah ni več ribjega zaroda. Uživanje vrtnine, katero je človek oškropil s kemičnimi sredstvi proti mrčesu, pa škodi tudi človekovemu zdravju.

Kar je pa še najhuje, je to, da se s kemičnimi sredstvi zatira obenem s škodljivim mrčesom tudi koristni. Tudi takih drobnih živalskih bitij, ki so koristni služabniki človeka, nam je narava dala v izobilju. Rdeče gozdne mravlje se hranijo na primer prav s takim mrčesom, ki uničuje gozdove. Kdo je bolj koristen za rahljanje prsti v vrtu in na njivi, če ne črv deževnik? Netopir se nam tudi zdi pravi nebodigatreba, v resnici je pa največji človekov prijatelj, ker uniči na milijone mrčesa. Na Poljskem ga že uporabljajo v boju proti njemu. Narava sama je vse tako izravnala, da je proti škodljivim žuželkam in mrčesu postavila v službo človeka tudi koristnega. V Ameriki in v Sov. zvezi so začeli vzgajati malo muho, ki leže jajčeca po nekem naravnem gonu naravnost v ličinke škodljivih žuželk in jih na ta način pokonča na milijone. V plantažah sladkornega trsa rede velike krastače, ki uničujejo živalske škodljivce tistih nasadov.

Kaj pa šele ptiči! Ti so pravi naravni zavezniki človeka v boju proti škodljivemu mrčesu; brez njih bi človek v tem boju podlegel. Ena sama lastovica pogoltne dnevno do 200 muh in drugega škodljivega mrčesa.

Stvarstvo samo nudi človeku obrambo proti škodljivcem, največkrat v naravi sami in brez kemičnih sredstev.

V vrtincu

B. R.

»Falot vas bo še vedno zasledoval,« je menila, in vas bo skušal umoriti.« V njenih očeh se je bral strah.

On se je posmejal. »Najprej se bo sam varoval, ker bo policija kmalu njemu za petami. Rad bi bil zraven, ko ga bodo zgrabili. Sicer pa dvomim, da je še tam. Jaz pa moram biti v Rabatu že okoli dvajsetega. Vmes je še nekaj posla v Rimu, kjer mi boste gotovo tudi vi pomagali, kaj ne?«

»Ah,« je vzdihnila Divna, »samo če ne bo zopet tako nevarno. Odkar se vam je to pripetilo, nimam več mirne minute.«

Samo jo je pogledal. V njegovem pogledu se je nekaj zalesketalo. »Tudi jaz sem trepetal za vas,« je odvrnil, »dokler se niste končno pojavili po tistem nevarnem pripetljaju.«

V njegovih besedah je bila tiha ljubezen. Ona ga je prijela za roko: »Samo — ali se ne bi zopet tikala?«

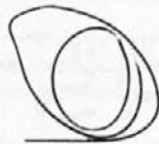
Ni takoj odvrnil. Nato je potihoma rekel: »Mislim, da še ni čas. Divna, pustiva, da ostane nekaj časa še vse tako, kot je. Dajte mi nekaj časa za premislek.«

Razočarana je odmaknila roko. Brž je postala nervozna. Premikala se je na sedezu, vstala in stopila dva koraka sem ter tja, pa je spet sedla. Naročila je konjak, češ da ji je slabo, čeprav se ni letalo dosti zibalo. V resnici jo je obšla omotica. Njene poteze so postale krčevite, kakršne opazimo pri vživalcih mamil, kadar jih nenadoma opustijo.

Čez pol ure je šla spet v umivalnico. Ko se je vrnila, je bila kakor prenovljena. Nič več se ni pritoževala in je bila vsa sveža.

V Wildparku smo preživeli najprijetnejše dni internacije v Dachauu — če je seveda sploh možno govoriti o prijetnostih v Dachauu. Toda na svetu je vse zelo relativno, in zdaj, ko v večernem, otožnem dachauskem večeru sam stopam tod, mi je pri srcu čudno tesno in milo obenem. Spominjam se tovarišev, ki so sestavljali našo »komando Wildpark«, Slovenci, Poljaki, Čehi, Holanci, Hrvati in tudi en Nemec, nizki, nekoliko smešni Hans Richter, ki je skoro vedno molče in počasi zabadal svojo lopato v zemljo, kakor da zahteva od njega popočno duševno koncentracijo; a tudi če se je odločil in odprl kdaj usta, ga ni nihče razumel, ko je momljal med zobmi svoj smešni saški dialekt. Kje neki je zdaj? Je deležen konjunktura v zahodni Nemčiji ali pa »gradi socializem« doma na Saškem? Izredno živo mi je ostal v spominu, morda zato, ker si mi je zdel tako osamljen na lastni zemlji, obdan od tujcev in zaprt od lastnih rojakov.

In spominjam se drugih. Nekateri so umrli v Dachauu, drugi v raznih drugih taboriščih. Nekateri je čakala čudna usoda. Dr. Zorko, elegantni beograjski advokat, doma najbrž od nekod iz Maribora, ki je bil na plantaži poseben zaupnik glavnega kapota in je hodil okrog »nadzirat«, s trakom kapota okrog rokava še kar elegantne civilne obleke, celo v taborišču kos hohštaplja, sicer pa sposoben, lojalni do nas, prijazen, optimist in vedno pripravljen pomagati ter posredovati, je danes od avstrijske policije najbolj iskani špekulant in goljuf. Po vojni si je ustvaril ugledno pozicijo v avstrijski zunanji trgovini na Dunaju, seveda s pomočjo zaveznikov, in je baje na debelo s ponarejenimi izvoznimi potrdili goljufal avstrijsko državo, vtikajoč s svojimi »sodelavci« v žep izvozne premije na blago, ki ga on in njegovi prijatelji sploh niso izvozili ali le v mnogo manjših količinah... Danes živi baje v Španiji. Denarja mu najbrž ne primanjkuje.

33.

Samo je dobro vedel, kaj pomeni taka nenadna sprememba. Zalostno je povetil glavo. »Veste, da je neodgovorno, kar ste pravkar storili?« ji je očital. »Kaj ste mi obljubili? Dano besedo ste prelomili.«

Divna se je uprla. Njen glas je bil kljubovalen, ko je odgovorila: »Prosim, pustite me! Ne morem ravnati drugače. Nisem se mogla premagati.«

Opazila je, kako je žalosten in da noče več govoriti. Hlastno je nadaljevala: »Zdaj se bom pa zadrževala, vam obljubim.«

»Saj sem pravkar opazil, koliko drži vaša obljuba,« je mrko pripomnil.

Posilil jo je jok: »Ne bodite tako trdi z menoj, Samo! Saj sama vem, kako je z mano. Prosim vas, odpustite mi.«

Skušala je srečati njegov pogled. On se ji je pa izognil in je mrtvo pripomnil: »Skušal bom oprostiti.«

—0—

V Rimu je Samo takoj stopil v stike v policijo. Policijski svetnik ga je sprejel v starinskem uradu. »Veseli me, da ste se vrnil, gospod doktor,« mu je krepko stisnil roko.

»Vse že vemo, kako ste v Benetkah in na Dunaju počistili s tisto tolpo. Neumen je bil tudi tisti napad na vas, Šved je pa postal žrtev namesto vas.«

»Tudi to že veste,« se je Samo začudil. »Da — in prejšnjo noč se je enak slučaj ponovil v Ankari. Samo v nekoliko drugačnih okoliščinah.«

»Za vruga, kako je pa bilo? Pripovedujte!« Samo je pojasnil vse tiste razburljive dogodke v turški prestolnici.

Policijski svetnik je pazljivo poslušal. »Kakor kaže, vam tista gospa Skrinjar-

jeva precej koristi.« Ponudil je Samu cigareto.

Ko si jo je prižigal, je pripomnil: »Da, precej. Tam je poznala ozadje. Prav tako so ji pa tudi tukaj dobro poznani taki krogi. Vam je morda znan neki grof Tosti?«

»Grof Tosti? Seveda! Pravi salonski lev. Na Palatinu ima svojo vilo. Prav dobra znanca sva, skoraj bi rekel prijatelja.«

Samo si je smehljuje ogledoval svoje nohte.

»Dela skoraj pred očmi policije,« je odgovoril.

»Seveda, velike kupčije z mamili omogočajo tudi razkošno življenje.«

Svétnika je kar vrglo kvišku: »Kaj pravi, grof Tosti — toda dovolite vendar. Ena najuglednejših osebnosti v rimskih krogih!«

»Naravnost genijalen, ker se zna tako potuhniti za hrbet odlične družbe.«

»Toda, grof Tosti — popolnoma izključeno. Kako vendar pridete do takih zaključkov.«

»To vem iz prvega vira — od gospe Skrinjarjeve. Podoben slučaj sem že doživel, ko je bila moja koleginja skupaj s Komijem pri večerji pri policijskem načelniku.«

Policijski svetnik je razburjeno stopal po sobi: »Toda to bi bilo že...« Obstal je pred Samom: »Veste kaj, vpeljal vas bom v njegovo družbo kot dobrega znanca. Predstavil vas bom kot, hm, kot...«

»Recimo kot pisatelja doktorja Karlina. Toda, jaz imam čas samo do jutri opoldan, zato bo težko šlo. Okoli dvajsetega moram biti v Rabatu, kjer bodo imeli glavarji družbe svoj sestanek. To sem vam že omenil.«

Policijski svetnik je dvignil slušalko: »Počakajte, takoj ga bom poklical.«

(Dalje)

Svidenje z Dachauom

E. Z. S.

Avstrijska policija še ni čisto izgubila upanja, da se bodo Španci nekega dne le odločili, da ga aretirajo in vrnejo. Toda zdi se, da ga imajo še mnogo bolj kot policija in sodnija v želodcu nekateri avstrijski kapitalisti, najbrž zato, ker jih je odrinil od korita... In kje je zdaj naš sloviti kapo Moča'a, debeli, dobrodušni Poljak, ki je kričal iz navade in se ga živ krst ni bal. Čeprav smo se jezili nanj zaradi večnega godrnjanja, smo ga imeli na tihem vendar radi, ker smo vedeli, da je dobričina in ker je gledal, kolikor je le mogel, da bi odvrnil od svoje skupine strele SS-ovske zlobe.

Izginili so travniki, kjer smo sušili seno, in njive, kjer smo sadili, okopavali in kradli krompir, ko je bil zrel. Gledam, da bi ugotovil mesto, kamor se je nekdanji ravnatelj Cirilove tiskarne v Ljubljani in mariborski mestni svetnik, dr. Hrastelj hodil skrivati v senene kopice, da si je privoščil kako urico mirnega popoldanskega spanja. Ne najdem ga več. Bil je največji mojster v lenuharjenju in sabotiranju v Dachauu, kakor je bil pred vojno najprijetnejši in najbolj podjeten človek v Mariboru. Tudi njega ni čakalo po povratku nič dobrega in razveselilo sem se, ko sem ondan nekje bral, o njem vest, ki mi je povedala, da je še čil in zdrav.

Iz smeri krematorijskega dimnika, ki se jasno začrtava na večernem nebu, mrzlo v'če, da me trese. Spomnim se na tiste, ki so tam končali svojo pot na tej zemlji.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

PREGLED LETOŠNJE SMUČARSKÉ DEJAVNOSTI V EVROPI

Francoz Perillat in Avstrijka Zimmermannova najboljša smučarja 1963

(Nadaljevanje in konec)

V Chamonixu so bile tekme za pokal Kandahar; zmagal je Francoz Bonlieu (1. v slalomu in v kombinaciji; v smuku 1. L. Leitner). Tudi Italijani so imeli svoje tekme, in sicer v Madonni del Campiglio za pokal »3/3«, kjer je dosegel veliko zmago Carlo Senoner v alpski kombinaciji, medtem ko so v posameznih disciplinah zmagali Pedroncelli (slalom), Bertels (smuk) in Nenning (veleslalom). Tudi Jugoslovani so imeli priliko videti vrhunske smučarje in to v Kranjski gori, kjer sta zmagala Stiegler v slalomu in Mauduit v veleslalomu.

Lestvice posameznih disciplin so naslednje:

Smuk: 1. Bartels (Nemčija) 0,65; 2. Zimmermann (Avstrija) 0,60; 3. Senoner (Italija) 0,55 — **Slalom:** 1. Perillat (Francija) 1,10; 2. Bonlieu (Francija) 0,95; 3. L. Leitner (Nemčija) 0,80 — **Veleslalom:** 1. Grünfelder (Svica) 0,95; 2. Mauduit (Francija) 0,65; 3. Stiegler (Avstrija) 0,60 — **Alpska kombinacija:** 1. Perillat (Francija) 3,00; Zimmermann (Avstrija) 2,50; 3. Lacroix (Francija) 1,80.

ZANIMIVE TEKME TUDI PRI ŽENSKAH

Tudi pri ženskah se je odvijal boj med Avstrijo in Francijo, le da so tu Avstrijke bile v premoči, saj jih je kar šest med prvimi dvanajstimi; ostale tekmovalke so 3 iz Francije, 2 iz Nemčije in ena iz Italije. Lestvica (po državah v ženskih tekmah) je naslednja: 1. Avstrija 14,70; 2. Francija 7,20; 3. Nemčija 3,10 in 4. Italija 1,40.

Lestvica najboljših smučark je naslednja:

1. EDITH ZIMMERMANN (Avstrija)	4,10 t.
2. ANNE FAMOSE (Francija)	3,40 t.
3. JAHN (Avstrija)	2,80 t.
4. HAAS (Avstrija)	2,50 t.
5. HECHER (Avstrija)	2,25 t.
6. M. GOITSCHER (Francija)	2,20 t.
7. HENNERBERGER (Nemčija)	2,05 t.
8. NETZER (Avstrija)	1,70 t.
9. C. GOITSCHER (Francija)	1,60 t.
10. RIVA (Italija)	1,40 t.
11. BRAUER (Avstrija)	1,35 t.
12. BIEBL (Nemčija)	1,05 t.

Oglejmo si tudi, kako so se smučarke uvrstile v posameznih disciplinah:

Smuk: 1. Famose (Fr.) 0,90; 2. Haas (Av.) 0,75; 3. Hennenberger (Nem.) 0,50 — **Slalom:** 1. Jahn (Av.) 0,75; 2. M. Goitschell (Fr.) 0,70; 3. Famose (Fr.) in Haas (Av.) 0,65 — **Veleslalom:** 1. Zimmermann (Av.) 1,00; 2. M. Goitschell (Fr.) 0,75; 3. Hecher (Av.) 0,70 — **Alpska kombinacija:** 1. Zimmermann (Av.) 2,15; 2. Famose (Fr.) 1,80; 3. Jahn (Av.) 1,60.

Tudi za ženske so bile tekme v Innsbrucku najvažnejše in Edith Zimmermann je bila prva tako v slalomu kot v kombinaciji; v smuku je zmagala Haasova. Važne so bile tudi tekme v Grindelwaldu, kjer je gospodarila Nemka Hennenberger (1. v slalomu, v smuku in v alpski kombinaciji; v veleslalomu je bila prva M. Goitschell). V Italiji so bile na sporedu znane tekme za pokal Foemina, in to v Abetonu. Mariella Goitschell je zmagala tako v slalomu kot v alpski kombinaciji, v smuku pa je prepustila zmago Haasovi. Tudi v Schrunsu so bile zanimive tekme. Čeprav je bila Jahnova prva v veleslalomu in v slalomu ter Hecherjeva v smuku, je v alpski kombinaciji zmagala Netzerjeva. V Zell am See so tudi gospodarile Avstrijke: Hecher (veleslalom), Kainz (smuk) in Brauer (slalom in kombinacija). Anne Famose pa je dosegla velik uspeh v St. Gervaisu, kjer je bila prva v slalomu, smuku in kombinaciji. Christine Goitschell je zmagala v alpskih kombinacijah v Spittalu in Maribelu. Famose v Megevu, Edith Zimmermann v Arosi. Jahnova v Oberstaufenu, Haasova v Zermattu, Sadvikova v Oslu, Italijanka Riva v St. Moritzu, Belgijka Du Roy v La Toussuire.

Gospodarile so torej Avstrijke, med njimi zlasti Edith Zimmermann. Največji uspehi 17-letne Av-

strijke so zmage v Innsbrucku (slalom in kombinacija) ter v Arosi (kombinacija), drugo mesto v Abetonu (slalom), Megevu (kombinacija) in St. Gervaisu (smuk), tretje mesto v Oberstaufenu (kombinacija) in Grindelwaldu (smuk), četrto v Abetonu in Grindelwaldu (obakrat kombinacija).

Izkazale so se tudi druge Avstrijke. Jahnova je tretja, Haasova četrta in Hecherjeva petna. Jahnova je zmagala v Oberstaufenu (kombinacija) in v Schrunsu (slalom in veleslalom), bila druga v St. Gervaisu (slalom in kombinacija) ter tretja v Schrunsu (kombinacija) ter v Grindelwaldu (veleslalom). Kot je Zimmermannovi ugajal veleslalom, tako je Jahnovi najbolj ugajal slalom. Haasova je prepričljivo zmagala v smuku v Innsbrucku in vedno v smuku v Abetonu. Bila je prva v alpski kombinaciji v Zermattu. Christl Haas je bila druga v Abetonu (kombinacija) in tretja v slalomu. V Arosi je zasedla tretje mesto v kombinaciji. Med prvimi petimi je tudi Hecherjeva, zmagovalka v Schrunsu (smuk) in v Zell am See (veleslalom). Traudlova je bila druga v Grindelwaldu (smuk in kombinacija) in v Schrunsu (kombinacija), tretja v Grindelwaldu (slalom) in v Schrunsu (veleslalom). Poleg omenjenih štirih vrhunskih smučark moramo omeniti še Netzerjevo (1. v kombinaciji v Schrunsu ter 2. v Schrunsu, slalom in smuk, in v Oberstaufenu, kombinacija), Brauerjevo (1. v Zell am See, slalom in kombinacija, v smuku in v slalomu je bila druga), Kainz (1. v smuku in v slalomu je bila druga), Kainz (1. v smuku in v slalomu je bila druga), Kainz (1. v smuku in v slalomu je bila druga) in v kombinaciji ter Staffnerjeva (3. v smuku in 4. v kombinaciji, vedno v Innsbrucku).

Druga smučarka na svetu je Francozinja Anne Famose, najboljša v smuku in 2. v alpskih kombinacijah. V St. Gervaisu je zmagala v vseh treh disciplinah, v Megevu pa v kombinaciji. Dosegla je poleg tega številne dobre izide, saj je bila skoraj v vseh tekmah med prvimi petimi. Francija ima še sestri Goitschell (Marielle in Christine), ki sta se odlikovali v več tekmah. Christine je

zmagala tako v veleslalomu kot v kombinaciji v Spittalu, bila prva v kombinaciji v Maribelu, bila druga v slalomu v Grindelwaldu ter tretja v kombinaciji v St. Moritzu. Mariella pa je dosegla dve zmage v Abetonu (slalom in kombinacija), zmago v veleslalomu v Grindelwaldu, ter drugo mesto v veleslalomu v Schrunsu. Marielle je bila druga tako v disciplinah sloma kot veleslalom. Od ostalih Francozink pridejo v poštev: Cecille Prince (2. v kombinaciji v St. Moritzu), M. Bochatay (2. v smuku, Abetone in 2. v veleslalomu, Grindelwald; 3. v smuku, St. Gervais in 3. v kombinaciji, Megevu) in C. Terrailon.

Od Nemk moramo omeniti Hennenbergerjevo (7. v lestvici) in Bieblovo (12.). Hennenberger je dosegla največji uspeh v Grindelwaldu (1. v smuku, v slalomu in v kombinaciji), Biebl pa v St. Gervaisu (3. v slalomu in v kombinaciji) in v Innsbrucku (2. v slalomu kot v kombinaciji). Od Italijank najdemo Pio Rivo (10), prva v kombinaciji v St. Moritzu, tretja v Innsbrucku in v Abetonu (obakrat kombinacija), od Norvežank Sadvikovo, od avstrijke Obrechtovo, od Belgijk Du Royevo ter Poljakinjo Szatowskovo.

D. T.

SVETOVNO KOŠARKARSKO PRVENSTVO

V brazilskem mestu Rio de Janeiro se nadaljuje finalne tekme za svetovno prvenstvo v košarki. Po dosedanjih tekmah je v finalni skupini na prvem mestu Brazilija z 8 točkami. Sledi ji Sovjetska zveza prav tako z 8 točkami in enakim številom tekem, a slabšim količnikom košev. Na 3. mestu je Jugoslavija s 7 točkami in 4 tekmami. Za njimi pridejo Francija s 7 točkami (5 tekmami), ZDA (6, 4), Portoriko (5, 5) in Italija (4, 4). Jugoslavija ima še izglede, da se uvrsti na drugo mesto. Čakata jo še tekmi s Sovjetsko zvezo in Francijo.

MILAN EVROPSKI PRVAK

V finalni tekmi za pokal evropskih prvakov je italijanska nogometna enajstorica Milan premagala portugalsko ekipo Benfica z izidom 2:1. Prvi polčas se je zaključil z 0:1 v korist Portugalcev. Za Italijane je oba gola zabil srednji napadavec Altafini v drugem polčasu. Edini gol za Benfico pa je zabila leva zveza Eusebio.

Milan je s to zmago osvojil pokal evropskih prvakov.

ŽENA IN DOM

STRAH PRED ZAKONSKO OBVEZNOSTJO

»Prišel sem vas vprašat, ali naj se poročim?«
»Rada bi vas vprašala, katerega naj vzamem za moža; imam namreč na razpolago dva.«

Tako in podobno se začne pogovor v posvetovalnici o zakonskih zadevah.

Tudi tu velja, kar smo pravkar rekli glede izbire poklica. Saj je tudi zakon »poklic«.

Danes je izbira mnogo širša, večja in ravno zato težja kakor v prejšnjih časih. Svoj čas je že rojstvo samo in gospodarsko družbeni položaj z navadami in dediščino, s potrebami in »častjo« družine fanta in zlasti dekle silili, kaj naj stori in s kom naj se poroči. Čeprav je bilo to večkrat manj osebno, manj po lastni želji in okusu kakor danes, vendar ne moremo reči, da so bili ljudje takrat zato manj srečni. Nekako bolj so se sprijaznili z razmerami in se vživeli vanje.

V občutju sodobnega človeka prevladuje zavest negotovosti in strah pred napačno izbiro. Zato se z nagnjenjem po spremembi hkrati združuje tudi nagnjenje po odložitvi zakonske obveznosti, kakor hitro nastopi prva težava.

Današnji človek raje prevzame nase »obveznosti« in »odgovornosti« »svobodnega« razmerja, ker ve, da te obveznosti niso trajne ali boljše, ker teh obveznosti sploh ne priznava.

Kajpada so mnogim zakonske obveznosti najresnejša zadeva, ki se ravno zato, ker se zave dajo resne odgovornosti, posvetujejo z zaupanja vrednimi osebami, da bi prišli do jasnosti in se mogli odločiti.

Toda enim in drugim je skupna korenina ravno strah pred osebno odgovornostjo. Današnji človek je ob samih zavarovanjih pred nezgodami, za-

bolezen, onemoglost in starost že tako družbeno pomohkužen, da sam ne upa niti lastne družine ustanoviti brez pomoči družbe, čeprav je to njegova najbolj osebna zadeva.

Čeprav danes zakona ne povezujejo več tako ozko z gospodarskimi vprašanji kakor so ga nekoč, se vendar ljudje težje odločajo za zakon ko v prejšnjih časih. Svoj čas je bila sramota, da bi se kdo tako rekoč na prazno poročil, danes je to vsakdanje; ljudje nič nimajo: ne hiše, ne denarja, ne bala, ne obleke, niti stanovanja, ne službe, ne izpitov, samo ljubezen — in na to se poročijo. Kljub temu jim je odločitev za ta korak povezana z velikim oklevanjem. Torej je razlog za to oklevanje iskati res predvsem — da ne rečemo izključno — v duševnosti človeka samega: v njegovem strahu pred odločitvijo, pred obveznostjo, pred odgovornostjo.

Zato hodijo po nasvete. Nekdo drug naj bi jih tako rekoč potisnil v zakon, da se bodo pozneje lahko nanj izgovarjali.

»Zakaj mi niste pred dvanajstim leti branili, ko sem vam povedal, da se mislim poročiti,« mi pravi mož v najboljših letih, tik pred ločitvijo, ob popolnem polomu družinskega življenja.

Ljudje so se že tako navadili izgovarjati se na druge, na družbo, da niti takrat ne priznavajo lastne odgovornosti in odrivajo krivdo od sebe, ko jim njihovega življenjskega koraka nihče ni svetoval, ko so se povsem neodvisno, sami po lastnem premisleku odločili; dovolj jim je, da jim nihče ni odsvetoval, in že vidijo zadosten vzrok, da se izgovarjajo na druge.

Iz knjige dr. Antona Trstenjaka
»Človek v stiski«

193. Bil je samotni volk Von — tola. Pritekel je na treh nogah, poskakoval sem in tja, legal na bok, krivil hrbet in brcal z nogami po zraku, kakor da se igra z mladici. Nemo je nadaljeval svoj grozljivo igro in plašil utrujene dole. Mavgli ga je iz vode pozdravil in mu zaklical: »Mnogo psov je mrtvih, a tudi zate jih je še veliko ostalo!«

194. »Čakam jih!« je zaklical samotnik. Plesal je naprej, kakor da bi vabil k sebi na breg. Lajež sijonijskih volkov je postajal čedalje glasnejši in naenkrat so njihove oči zasijale iz neposredne bližine. Brezrepi vodnik je tedaj spoznal, da je s krdelom zaplaval predaleč. Zaukazal je: »Zaplavajmo na breg in pograbite se z njimi!«

195. Krdelo je planilo na kopno in zabredlo po plitvi vodi s tolikšno silo, da se je spemila. Mavgli je hitel za doli in zabadal svoj nož v telesa, ki so se v strnjelih vrstah vzpenjala na suho. Tukaj se je na rdečem pesku, med zapletenimi koreninami, med grmovjem in šopi trave vnel za-grizen, dolg, s pošastnim fijealom spremljan boj.

196. To je bil neenak boj: na vsakega volka sta prišla dva dola. Sijonijskim samcem so se pridružile samice, pripravljene, da se do zadnjega diha bore za svoje mladice, in ob marsikateri volčici se je spustil v boj tudi mlad, neizkušen enolentik. Zavijanje volkov se je prelilo v odločen klic: »Za krdelo, za polno krdelo se bojujemo!«

197. Volk v boju pograbi za grlo ali hlastne po boku, dol ga najrajši ugrizne od spodaj v trebuh. Zato so bili v začetku, ko so doli bredli po plitvi vodi in dvigali glave, volkovi v boljšem položaju. Toda na kopnem so se rdeči psi hitro znašli in volkovom je trda predla. Mavgli pa se je boril na suhem prav tako dobro, kakor v vodi.

198. Njegovi štirje bratje so se skozi divji vrvež pregrizli do njega. Sivi brat mu je počenil med kolena in mu varoval trebuh, ostali trije pa so mu krili boka in hrbet. Kadar pa ga je sila padajočega dola, ki ga je usmrtil s svojim nožem, podrla na tla, so se zgrnili nad njim. Prav tako pa jih je tudi abček varoval s svojim nožem.

Za

naše

najmlajše

34

COZ-FT-CTA-KCTA-CTA-CTA
ANDZUK
 RIŠE: MIKI
 MUSTER